

nomista, bez pomocy z zewnątrz zlikwidował hiperinflację, zrównoważył budżet państwa i wprowadził nową walutę, złoty polski, która pierwotnie miała nosić nazwę lech. Nowa złotówka, stała się jedną z najstabilniejszych walut europejskich, a jej emitentem został utworzony w **1924 r.** Bank Polski.

Po I wojnie światowej Polska wracała nad Bałtyk, uroczyście z nim zaślubiona przez generała **Hallera**. Niestety niewielki, **140** km pas nadmorski oraz skomplikowana sytuacja w stosunkach

z Wolnym Miastem Gdańskiem nie sprzyjała polskiej gospodarce. Wojna celna prowadzona z Niemcami, nie ukrywającymi swoich zamiarów wywołania w Polsce kryzysu ekonomicznego, doprowadziła do wprowadzenia w życie iście fantastycznej idei budowy nowego portu dalekomorskiego w niewielkiej rybackiej wsi Gdynia. W ten sposób, dzięki uporowi rządu i przede wszystkim inżynierowi **Eugeniuszowi Kwiatkowskiemu**, w ciągu kilkunastu lat powstało ponad **200** tysięczne miasto, które w **1934 r.** przegoniło Gdańsk w ilości obsługiwanych statków i liczby towarów. Polsce udało się znaleźć nowe rynki zbytu, sięgające daleko poza granice Europy.

Stan dróg w II RP nie należał do najlepszych, a wydany w **1939 r.** atlas drogowy Automobilklubu Polski ostrzegał swoich czytelników o możliwości napotkania różnych problemów łącznie z brakiem stacji benzynowych. Za to Polskie Koleje Państwowe mogły pochwalić się sukcesami. Jednym z nich była słynna luxtorpeda, dalekobieżny wagon spalinywy, który osiągał zawrotną prędkość ponad **115 km/h**. Do dziś zresztą nie udało się pobić rekordu **2** godzin i **18** minut na

trasie Kraków-Zakopane i to pomimo upływu ponad **80** lat!

II RP mogła poszczycić się także jednymi z pierwszych wieżowców w Europie, chociaż zwano je u nas swojsko niebotykami. Pierwszy, **62**-metrowy powstał w Katowicach jako Drapacz Chmur. Wkrótce przegonił go Prudential, o całe **3** metry, zajmując swego czasu drugą pozycję na liście najwyższych budynków w Europie. Zajęło je angielskie towarzystwo ubezpieczeniowe oraz zamożni lokatorzy, bowiem wśród pomieszczeń znalazło się także miejsce na luksusowe apartamenty.

II RP była krajem wybitnych ludzi nauki. Doskonale rozwijała się matematyka i inżynieria. To polscy naukowcy, **Marian Rejewski, Jerzy Różycki i Henryk Zagalski** postawili podwaliny pod nowoczesną kryptologię i opracowali skuteczny mechanizm pomocny w odszyfrowaniu szyfrów Enigmy. Ich badania jawnie przyczyniły się do sukcesów aliantów w trakcie II wojny światowej i przyczyniły się do jej skrócenia.

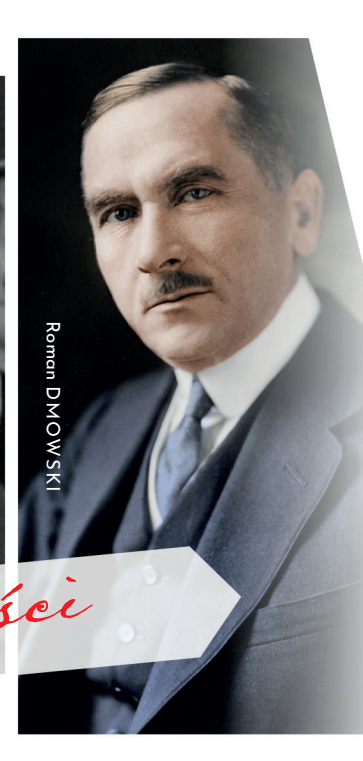
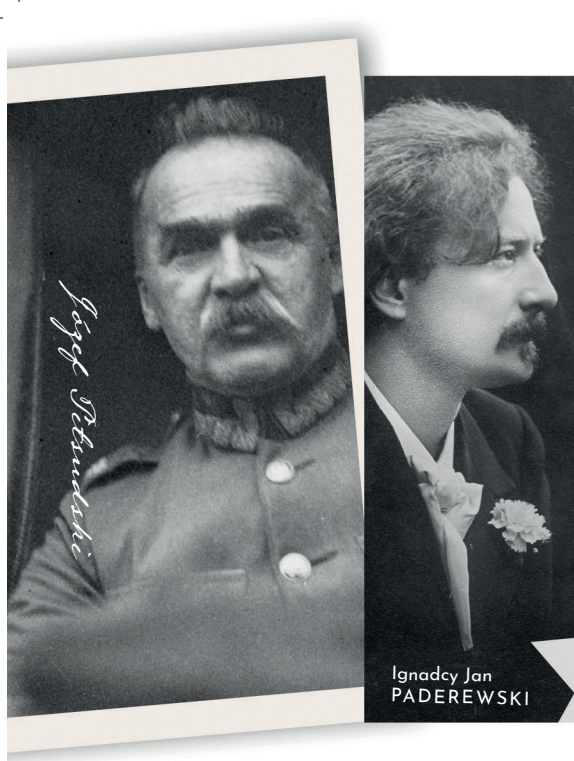
Nieocenione zasługi dla rozwoju II RP położyli ludzie sztuki i literatury. **Jan Lechoń, Julian Tuwim, Stefan Żeromski** czy noblista **Władysław Reymont** to tylko nieliczni z wielu licznych twórców literatury dwudziestolecia między wojennego. Współistnieli oni wraz z gronem bohaterów filmu, którzy nie schodzili z pierwszych stron gazet. **Adolf Dymsza, Eugeniusz Bodo, Jadwiga Smosarska, Hanna Ordonówna, Mieczysław Ćwiklińska, Józef Węgrzyn** rozgrzewali serca fanów kina. **Mieczysław Fogg** Ostatnią Nie-

dzielą wdzierał się na listy przebojów konkurując z Umówiłem się z nią na dziewiątą **Eugeniusza Bodo**.

Imponowały także sukcesy sportowe. Olimpijczycy **Halina Konopacka i Janusz Kusociński**, zdobywcy złotych medali rozstawili Polskę na całym świecie. Zanim Adam Małysz na nowo rozbudził miłość Polaków do skoków narciarskich, na długo przed nim, w latach **30-tych** niedoścignionym herosem i wicemistrzem świata w skokach był **Stanisław Maruszarz**. Wśród galerii sław miejsce zajęła także drobna **Maria Kwaśniewska** - brązowa medalistka olimpijska z Berlina z **1936 r.** okrzyknięta również miss zawodów. Kobieta wielkiego charakteru, która na podium nie podniosła ręki w geście nazistowskiego pozdrowienia. Zaproszona do łoża honorowej Hitlera, na jego słowa „gratuluję małej Polce” odpowiedziała „Pan też niezbyt wysoki”. Wspólna fotografia z przywódcą III Rzeszy wykonana właśnie wtedy, uratowała życie **Marii** oraz ponad **100** osobom w czasie wojny...

Ojcowie niepodległości

Naród Polski wszedł w wiek dwudziesty z przytupem. Na ziemiach trzech zaborów oraz na emigracji działały dziesiątki organizacji spiskowych, bojowych i politycznych różniących się niemal we wszystkim. Większość z nich jednak miała wspólny cel, odzyskanie niepodległości. Dynamicznie zmieniająca się sytuacja polityczna w Europie wydawała się sprzyjać sprawie polskiej. Tam gdzie inni modlili się o pokój, Polacy coraz częściej wyglądali wojny, w której zaborcy stanęli by po przeciwnych stronach. Odrodzenie ojczyzny w **1918 r.** było wspólnym dziełem przypadku, działań polskiej prawicy i lewicy oraz dyplomacji prowadzonej przez wybitnych przedstawicieli narodu. **Piłsudski, Dmowski i Paderewski** na stałe wryli się w pamięć, jako Ci, którym fortepianem, mową i szablą udało się odbudować nieobecną od przeszło **123** lat

ojczyznę. Pierwsze lata tworzącej się II Rzeczypospolitej należały do niezwykle trudnych. Kraj należało zżyć z trzech zaborów, odmiennych od siebie pod względem gospodarczym, prawnym i społecznym. Niepewne granice należało wywalczyć zarówno na kilku frontach jak i w kularach rozmów konferencji pokojowej w Paryżu.

Od deklaracji **Ignacego Daszyńskiego** z drugiego października **1918 r.** domagającego się w austriackim parlamencie uznania niepodległości Polski do decyzji Rady Ambasadorów uznającej ostateczny kształt granic polskich w **1923 r.** upłynęło pięć trudnych lat. W tym czasie wśród polskich polityków ścierały się dwie koncepcje przyszłej ojczyzny, inkorporacyjna **Romana Dmowskiego** zakładająca budowę jednolitego narodowo państwa z zasymilowanymi

lub emigrującymi mniejszościami narodowymi oraz koncepcja federacyjna **Józefa Piłsudskiego**. Zakładała ona budowę sprzymierzonych z Polską państw na Wschodzie - Ukrainy, Litwy i Białorusi, które pełniłyby rolę tarczy osłaniającej Rzeczypospolitą od bolszewickiej Rosji. Żadnej koncepcji nie udało się zrealizować, bowiem Polska wkrótce znalazła się na skraju upadku.

W sierpniu **1920** Armia Czerwona stojąca pod Warszawą była o krok od zwycięstwa oraz coraz bliżej zrealizowania idei Lenina o wszechświatowej rewolucji komunistycznej. Genialny manewr wybitnego polskiego dowódcy, generała **Tadeusza Rozwadowskiego** zrealizowany przez polską armię przechylił szalę zwycięstwa na stronę młodego państwa. Uratowana w ten sposób niepodległość stała się w po-

wszechnej świadomości **Cudem nad Wisłą** a w brytyjskiej historiografii osiemnastą przełomową bitwą w dziejach świata.

Granice rodziły się w bólu, w cieniu wojny i polityki. Zwycięskie powstanie wielkopolskie prowadzone przez **Stanisława Taczaka i Józefa Dowbora-Muśnickiego** pozwoliło włączyć do Polski jej kolebkę państwowości. Postawa mieszkańców Lwowa, w tym młodzieży nazwanej **Orlętami Lwowskimi** zaakcentowała obecność polską w Galicji Wschodniej. Wśród sukcesów znalazły się i porażki. Przegrany plebiscyt na Warmii i Mazurach oraz utrata Śląska Cieszyńskiego osłabiły tworzące się państwo. Napięta sytuacja na Górnym Śląsku, gdzie w ogniu trzech powstań i w cieniu przegranego plebiscytu wzmacniała się polska świadomość narodowa, doprowadziła nieomal do wybuchu wojny światowej. Zdecydowana postawa powstańców na czele z **Wojciechem Korfantym** zapewniła II Rzeczypospolitej dostęp do **1/3** spornego terytorium i większości tamtejszego przemysłu.

II Rzeczpospolita była krajem wielonarodowym i wielokulturowym. Ponad **38%** obywateli wchodziło w skład kilkunastu mniejszości narodowych i etnicznych, z których większość stanowili Ukraińcy i Żydzi. Najmniejszy odsetek Polacy stanowili w województwach na kresach południowo-wschodnich, w województwach - wołyńskim, tarnopolskim i stanisławowskim. Ludność żydowska dominowała w miastach i miasteczkach. Różnorodność ta przyczyniła się do powstania niezwykle kulturowego tygla w centrum Europy. Młodej demokracji daleko było do ideału. Zabójstwo pierwszego prezydenta **Gabriela Narutowicza**, odbiło się szerokim echem w świecie. Niestabilność rządów zakończyła się likwidacją pełnej demokracji i wprowadze-

niem ustroju autorytarnego. Marszałek i były Naczelnik Państwa **Józef Piłsudski**, stanął na czele buntu i w maju **1926 r.** dokonał zbrojnego zamachu stanu.

Historia odrodzonej Polski to nie tylko walka o granice i niekończące się spory polityczne. To też pasmo niesamowitych sukcesów i osiągnięć, które na długo rozbrzmiewały echem poza jej granicami. Niewątpliwie scalenie ziem polskich pod względem gospodarczym było nie lada wyzwaniem. Trwająca wojna doprowadziła polską ekonomię na skraj upadku. Marka polska w **1923 r.** osiągnęła rekordowy spadek wartości, pojawiła się hiperinflacja. Dramatyczna sytuacja wymagała radykalnych rozwiązań, których wdrożenia podjął się **Władysław Grabski**. Ten wybitny eko-